

Sveavägen 59
Box 350, SE-101 26 Stockholm, Sweden

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter
The Swedish federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights
Member of The International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and
Intersex Association (ILGA)

Förbundskansli
+46 8 50 162 900
forbund@rfsl.se

RFSL Info & Media AB
+46 8 50 162 910
komut@rfsl.se
www.rfsl.se

Fax
+46 8 50 162 999

Webb
www.rfsl.se

REMISSYTTRANDE
2013-10-31

Skolverket

Allmänna råd med kommentarer för förskolan (dnr 2010:00166)

RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter) har beretts tillfälle att yttra sig över Skolverkets allmänna råd med kommentarer för förskolan (dnr 2010:00166). RFSL lämnar härmed följande synpunkter.

Föräldrabegreppet

Det finns en rik mångfald av olika familjeformer. RFSL menar att det bör avspelas i "Inledning" under stycket "Föräldrar och vårdnadshavare" (sid 3) att det i vissa familjekonstellationer kan förekomma fler än två vuxna som innehar ett föräldraansvar, något som inte sällan är fallet inom hbtq-personers familjebildningar (även kallade regnbågsfamiljer). I stycket förekommer beskrivningen "båda föräldrarna", vilket pekar på en inställning om att antalet föräldrar inte skulle kunna vara fler än två personer. I verkligheten växer många barn upp i familjer där fler än två personer uttalat är föräldrar. RFSL föreslår att styckets andra mening i stället får följande lydelse: *Barn står under vårdnad av två föräldrar eller en av dem ... Därutöver skulle följande mening kunna infogas före styckets näst sista mening (som börjar *Den förälder som inte ...*): *I många familjer finns fler än två föräldrar och ett barn kan ha sociala föräldrar som inte anses vara vårdnadshavare enligt lagstiftningen.**

I de allmänna rådens kapitel 4 om information till hemmet (sid 23-25) återfinns råd kring föräldrarnas delaktighet. Det är viktigt, menar RFSL, att även här på lämpligt sätt fastslå att det kan finnas fler än två föräldrar och att alla föräldrarnas delaktighet är viktig. Exempelvis bör även den förälder som inte är vårdnadshavare kunna delta i de utvecklingssamtal om barnet som ska föras med vårdnadshavaren.

Kapitel 1. Styrning och ledning

Under avsnittet ”Anställning av personal” (sid 9) föreslår RFSL att genuspedagog läggs till i uppräknningen av personal med annan utbildning än förskollärarens som kan tillföra särskild kompetens, så att meningen i fråga får följande lydelse: *Även bild-, drama-, musik-, genus- och specialpedagoger kan tillföra särskild kompetens.*

Under avsnittet ”Utvecklande, säker och hälsosam miljö” (sid 9) menar RFSL att det saknas resonemang kring hur utformandet av miljön kan bidra till likvärdig behandling och utmana stereotypa föreställningar och normer. Följande stycke skulle kunna läggas till:

Det är viktigt att utformandet av den fysiska miljön och materialet bidrar till likvärdighet mellan barnen och att miljön möjliggör för barnen att utmana stereotypa föreställningar och normer för att skapa förutsättningar för alla barn att bli bekräftade och respekterade. Miljön och materialet kan bidra till att skildra olika familjebildningar, kroppar och erfarenheter på ett positivt och självklart sätt.

RFSL saknar i detta avsnitt även formuleringar kring att miljön måste vara tillgänglig för alla barn oavsett funktionsförmåga.

Kapitel 2. Barngruppens och miljöns pedagogiska betydelse

RFSL vill understryka vikten av att 1 kap. 5 § skollagen, om att *utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor*, tillämpas på ett aktivt sätt inom verksamheten. För att kunna göra det är det viktigt att vikt läggs vid punkt 3 på sid 15 att arbetslaget bör *fortlöpande analysera, reflektera och kritiskt granska sina egna värderingar, föreställningar och förhållningssätt när det gäller normer och värden och hur dessa tar sig uttryck i verksamheten*. Exempelvis måste personalen vara medveten om, respektera och uppmuntra en mångfald av könsidentiteter, vilka tar sig olika konkreta uttryck i barnens intressen och önsknings. Det är viktigt att huvudmannen lämnar utrymme i verksamheten och förmedlar verktyg för att personalen ska ha förutsättningar att leva upp till detta råd om att analysera, reflektera och kritiskt granska sina egna värderingar, föreställningar och förhållningssätt.

Även i avsnittet ”Planering av och förutsättning för arbetet i förskolans miljö” (sid 16) kan det, liksom ovan föreslås gällande sid 9, läggas till, i resonemangen om miljöns betydelse, att tillgång bör finnas till material som utmanar stereotypa normer och föreställningar.

I avsnittet ”Kritiskt granska egna värderingar” skulle tredje stycket (sid 18) kunna omformuleras utifrån tanken att kön är individuellt och rymmer mer än

att alla kan inordnas under kategorierna pojke eller flicka. RFSL föreslår följande lydelse:

En del i värdegrundsarbetet handlar om att motverka traditionella könsmönster och om att alla barn ska ha lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten oavsett kön, könsidentitet och könsuttryck. Barns upplevelse av sitt eget och andras kön formas i samspelet mellan de vuxna och andra.

Under samma rubrik, på sid 18, återfinns, i fjärde stycket, en beskrivning av diskrimineringslagen. Här utelämnas dock att den som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen varje år, enligt 3 kap. 16 § Diskrimineringslagen, ska upprätta en likabehandlingsplan *med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsbinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier.* Det är viktigt, menar RFSL, att denna skyldighet framgår i allmänna råd för förskolan. I samma stycke nämns kapitel 6 i skollagen om åtgärder mot kränkande behandling. Dock nämns inte att det enligt 8 § är en skyldighet för en huvudman att varje år *upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.* Att denna skyldighet finns bör även det framgå, menar RFSL, i allmänna råd för förskolan.

Ulrika Westerlund
Förbundsordförande

Annelie Huczkowski
Suppleant RFSL:s förbundsstyrelse

Lars Jonsson
Politisk handläggare

Klara Nygren
Projektledare